

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΚΙΝΔΥΝΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Έκθεση (306 Π.Κ.)

Προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ζωή και όχι η σωματική ακεραιότητα. Αυτό προκύπτει όχι μόνο από την συστηματική ένταξη του εγκλήματος στο κεφάλαιο των εγκλημάτων κατά της ζωής, αλλά και από το πλαίσιο ποινής που τιμωρεί την διακινδύνευση με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών¹.

Πρόκειται για έγκλημα **συγκεκριμένης διακινδύνευσης**, που μπορεί να τελεσθεί με δύο τρόπους (**έγκλημα γνήσιο πολύτροπο- υπαλλακτικώς μικτό**)

Οι δύο τρόποι τέλεσης:

Α. «**Όποιος εκθέτει άλλον και έτσι τον καθιστά αβοήθητο**» (έκθεση με στενή έννοια). Στην περίπτωση αυτή, ο δράστης μετατοπίζει το θύμα από μια ασφαλή θέση σε μια ανασφαλή και έτσι τον εκθέτει σε κίνδυνο (έγκλημα ενέργειας). Πρακτικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανωτέρω περίπτωση όχι κυρίως στην περίπτωση που ο ίδιος ο δράστης προκαλεί ταυτόχρονα τον κίνδυνο ζωής, διότι τότε θα ανακύπτει ζήτημα ποινικής ευθύνης του για ανθρωποκτονία ή απόπειρα ανθρωποκτονίας, αλλά όταν ο κίνδυνος προϋπάρχει ή προκύπτει από αλλού (π.χ. από ενέργεια τρίτου, φυσικά φαινόμενα). Για την πλήρωση της ειδικής υπόστασης δεν αρκεί αυτή η ενέργεια του δράστη, αλλά απαιτείται επιπρόσθετα δια της ενέργειάς του «να τον καθιστά αβοήθητο», δηλ. να δημιουργήθηκε πράγματι κίνδυνος για την ζωή του θύματος.

¹ Αν τιμωρείτο με το άρθρο 306 Π.Κ. η διακινδύνευση της υγείας, θα ανέκυπτε το άτοπο η διακινδύνευση να τιμωρείται αυστηρότερα σε σχέση με την βλάβη (το πλαίσιο ποινής του άρθρου 308 είναι φυλάκιση μέχρι τριών ετών).

Το έγκλημα μπορεί να τελεσθεί και δια παραλείψεως υπό τους όρους του άρθρου 15 Π.Κ., αν δηλ. ο δράστης παρότι είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση παρέλειψε να αποτρέψει το αποτέλεσμα (συγκεκριμένος κίνδυνος για την ανθρώπινη ζωή²).

Β. «Όποιος με πρόθεση αφήνει αβοήθητο ένα πρόσωπο....» (έκθεση με ευρεία έννοια)

Πρόκειται στην περίπτωση αυτή για **γνήσιο έγκλημα παραλείψεως**, αφού από τον ίδιο το νόμο η πράξη του δράστη περιγράφεται ως παράλειψη (αφήνει αβοήθητο). Το γεγονός ότι συχνά ο δράστης απομακρύνεται από θύμα (το εγκαταλείπει) δεν πρέπει να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι αυτό είναι πάντα αναγκαίο, αφού έκθεση υπάρχει και όταν ο δράστης παραμένει στην θέση του αλλά αδιαφορεί και δεν προβαίνει στην επιβεβλημένη ενέργεια για την σωτηρία του θύματος.

Στην δεύτερη περίπτωση έκθεσης (με ευρεία έννοια), πρόκειται για **ιδιαίτερο έγκλημα**, αφού ρητά αναφέρεται ότι ο δράστης πρέπει να συνδέεται με συγκεκριμένη σχέση με το θύμα (πρόσωπο που το έχει στην προστασία του ή που έχει υποχρέωση να το διατρέφει και να το περιθάλπει ή να το μεταφέρει ή ένα πρόσωπο που ο ίδιος το τραυμάτισε υπαίτια)

Υποκειμενική υπόσταση. Αρκεί οποιοδήποτε είδος δόλου. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται σχετικά με το **περιεχόμενο δόλου**, που **καλύπτει τον κίνδυνο**, αλλά όχι και την βλάβη της ζωής.

² Χαρακτηριστικό το παράδειγμα εκείνου που έχει την επιμέλεια ανηλίκου και παρακολουθεί ανήλικο παιδί να κολυμπά σε συνθήκες κινδύνου για την ζωή του χωρίς να παρεμβαίνει..

Αν υπάρχει δόλος βλάβης της ανθρώπινης ζωής ανακύπτει ζήτημα ποινικής ευθύνης του δράστη όχι για έκθεση, αλλά για ανθρωποκτονία (τετελεσμένη ή σε απόπειρα).

Στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου προβλέπονται δύο εκ του αποτελέσματος διακρινόμενα εγκλήματα, όπου η πράξη της έκθεσης έχει ως περαιτέρω αποτέλεσμα είτε α) βαριά βλάβη της υγείας του θύματος είτε β) θάνατος του θύματος για τα οποία ο δράστης έχει αμέλεια.

Παράλειψη λύτρωσης από κίνδυνο ζωής (άρθρο 307 Π.Κ.)

Πρόκειται για γνήσιο έγκλημα παράλειψης, συγκεκριμένης διακινδύνευσης με την ιδιαιτερότητα ότι ο συγκεκριμένος κίνδυνος δεν προκύπτει από πράξη του δράστη, ο οποίος παραλείπει να παρέμβει.

Η επέλευση του αποτελέσματος (θάνατος) δεν είναι αναγκαία για την πλήρωση της ειδικής υπόστασης με αποτέλεσμα ο δράστης να τιμωρείται για το έγκλημα του άρθρου 307 είτε επέλθει θάνατος, είτε όχι.

Στην περίπτωση που κάποιος σπεύσει να προσφέρει την βοήθειά του, αλλά το θύμα σώζεται είτε με δικές του δυνάμεις, είτε με την ταχύτερη επέμβαση τρίτων, δεν γεννάται ζήτημα ποινικής ευθύνης.

Αν πάλι παρενέβη, αλλά ανεπιτυχώς το ζήτημα της ποινικής ευθύνης κρίνεται ως εξής: Αν έπραξε ό,τι ήταν επιβεβλημένο τότε δεν υπάρχει ποινική ευθύνη, ενώ αν δεν έδρασε με τον αναγκαίο τρόπο, τότε υπάρχει παράλειψη και τελικά ποινική ευθύνη, εφόσον βεβαίως ο δράστης έχει τον απαραίτητο δόλο τέλεσης του εγκλήματος.

Τέλος, αν εκ των υστέρων αποδειχθεί ότι ήταν απολύτως αδύνατη η σωτηρία του θύματος, κατά την ορθότερη άποψη ο δράστης ευθύνεται για απρόσφορη απόπειρα του εγκλήματος του άρθρου 307 Π.Κ.

Τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης είναι:

- 1) **Κίνδυνος ζωής** (μη κανονική κατάσταση- αβεβαιότητα και ανασφάλεια)
- 2) **Αντικειμενική δυνατότητα σωτηρίας και γνώση ότι ο τρίτος βρίσκεται σε κίνδυνο** (η γνώση του κινδύνου δεν αποτελεί στοιχείο του δόλου, αλλά της ίδιας της παράλειψης).
- 3) **Παράλειψη πρόσφορης ενέργειας** (χρονικά όρια: από τότε που ανέκυψε ο κίνδυνος μέχρι που έπαψε η δυνατότητα σωτηρίας).
- 4) **Εγγύτητα** (Συνήθως ο παραλείπων βρίσκεται κοντά στο θύμα και παραλείπει να το σώσει χωρίς αυτό να είναι αναγκαίο στοιχείο. Απαραίτητο είναι να βρίσκεται σε μια θέση ή κατάσταση, όπου η παρέμβασή του με κάποιον πρόσφορο τρόπο μπορεί να είναι σωτήρια)
- 5) **Χωρίς κίνδυνο της ζωής ή της υγείας του** (Δεν τίθεται θέμα ποινικής ευθύνης αν ο τρίτος δεν παρεμβαίνει επειδή κινδυνεύει η ζωή ή υγεία του. Πάντως για την περίπτωση κινδύνου για την υγεία αυτός θα πρέπει να έχει κάποια σοβαρότητα και δεν αρκούν π.χ μια ελαφρά αδιαθεσία, το κρυολόγημα κ.λπ.)

Το έγκλημα τελείται με δόλο.

Η γνώση της επικίνδυνης κατάστασης αποτελεί στοιχείο της ίδιας της παράλειψης, ενώ η γνώση της δυνατότητας διάσωσης στοιχείο του δόλου.

Τυχόν πλάνη για τις πραγματικές συνθήκες διάσωσης, για τον κίνδυνο για την ίδια του την ζωή κ.λπ. συνιστούν περιπτώσεις πραγματικής πλάνης που αποκλείουν τον δόλο και εν τέλει και την ποινική ευθύνης

του δράστη, αφού τέλεση του εγκλήματος του άρθρου 307 Π.Κ. δεν είναι δυνατή.

Όταν περισσότεροι αδρανούν, συνήθως θα πρόκειται για τέλεση του εγκλήματος κατά παρατυργία. (συνεκτέλεση, χωρίς συναπόφαση)

Η συρροή του εγκλήματος του άρθρου 307 είναι **φαινομενική** με την έκθεση και την ανθρωποκτονία δια παραλείψεως, αφού η παράλειψη λύτρωσης απορροφάται από τα άλλα εγκλήματα.